

“นาคาเริงวารี” บทเพลงร่วมสมัย ประพันธ์จากเพลงพินของทองใส ทับถนน
“Naga Enjoys the River” A Contemporary Music Recomposed
from Thongsai Tabtanon

กฤษฎา ดาวเรือง^{*1}, ประณต มีสอน²
Krisada Daoruang^{*1}, Pranote Meeson²

¹นักศึกษา, ²อาจารย์ที่ปรึกษา, หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Student, ² Advisor, Doctor of Philosophy, Faculty of Music, Bangkokthonburi University

*ผู้พิมพ์หลัก e-mail: birdmajor@hotmail.com

Received: March 05, 2019

Revised: April 19, 2019

Accepted: April 22, 2019

บทคัดย่อ

บทเพลง “นาคาเริงวารี” เป็นผลงานสร้างสรรค์ทางมานุษยดุริยางควิทยา ผู้ประพันธ์ได้ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าเพื่อเรียนรู้เพลงพินโบราณจากผู้ให้ข้อมูลหลักคือครูทองใส ทับถนน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทเพลงพินของครูทองใส ทับถนน 2) ประพันธ์เพลงร่วมสมัยสำหรับวงแซกโซโฟนควอร์เทต จากเอกลักษณ์ในเพลงพินของครูทองใส ทับถนน เป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์โดยใช้วิธีวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยาและสร้างสรรค์งานตามหลักดุริยางควิทยาและการประพันธ์เพลง

เพลงนาคาเริงวารี มี 2 ตอน ประกอบด้วย ตอน 1 มีสองส่วน คือ “ถอนสะอื้น” และ “อุกอ้ง” ตอน 2 มีสองส่วนคือ “หลงสั่น” และ “ม่วนหลาย” ใช้แนวคิดในการประพันธ์เพลง 3 แนวคิด คือ 1) การผสมผสานวัฒนธรรมดนตรี 2) การแสดงเอกลักษณ์ทางดนตรีในเพลงพินโบราณของครูทองใส ทับถนน และ 3) การประพันธ์เพลงร่วมสมัย

คำสำคัญ : นาคาเริงวารี, ทองใส ทับถนน, การประพันธ์เพลง

ABSTRACT

“Naga enjoys the river” was an ethnomusicological creative work. The researcher studied related document and did fieldwork to learned music from the key informant. The purposes for the research were: 1) Studying Thongsai Tabtanon’s phin music. 2) Composing the contemporary music for saxophone quartet based on the knowledge of Thongsai Tabtanon’s phin music. It was an ethnomusicological research method combined with composition knowledge.

The composition has 2 movements; the first movement has 2 sections *thawn sa-uen* (sadness) and *Uk-ang* (confusing). The second movement has 2 sections *long-sun* (out of mind) and *muan-lai* (joyful). The 3 compositing ideas were; 1) mixing of music culture, 2) Thongsai Tabtanon's lute music identity, 3) contemporary composing style.

Keyword: Naga enjoys the river, Thongsai Tabtanon, Composing

บทนำ

มวลมนุษยชาติทุกหมู่เหล่าล้วนมีบริบทแห่งการเดินทางเพื่อสำรวจความจริงอยู่เสมอ การเดินทางส่งผลให้เกิดการเคลื่อนที่และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นชนวนที่ก่อให้เกิดการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจากผลของการปะทะระหว่างการระลึกได้ของเรื่องราวในอดีตและการสัมผัสได้ของความจริงที่ปรากฏอยู่ จนก่อให้เกิดสภาวะแห่งการรังสรรค์เป็นผลผลิตและความรู้สึกใหม่ ทั้งนี้มีปัจจัยเกื้อหนุนคือปัจจัยจากภายในและปัจจัยจากภายนอกที่อยู่รอบตัวของมนุษย์ ปัจจัยดังกล่าวคอยเป็นเครื่องกำกับทิศทางของผลผลิตและความรู้สึกของมนุษย์ อย่างไรก็ตามในทุกผลผลิตทางวัฒนธรรมดนตรีย่อมมีคุณค่าเฉพาะตัว มีอาจนำสิ่งใดมาเปรียบเทียบได้ (ปัญญา รุ่งเรือง, 2549) และวิธีการอย่างหนึ่งของการรังสรรค์ผลผลิตใหม่เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและตัวตน ก็คือการประพันธ์เพลง

การประพันธ์เพลงคือกระบวนการสะท้อนความรู้สึกของศิลปิน โดยใช้สัญลักษณ์และเสียงดนตรีสำหรับการอธิบายความรู้สึกและบรรยายเรื่องราว ในอดีตประชาคมโลกแบ่งอารยธรรมของมนุษย์ออกเป็นสองส่วนคือ อารยธรรมตะวันตก

และอารยธรรมตะวันออก ด้วยความก้าวหน้าด้านวิทยาการส่งผลให้ทัศนคติเหล่านั้นหมดไปจากการได้ผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างโลกตะวันตกและโลกตะวันออก จนเกิดแนวดนตรีและทฤษฎีการประพันธ์รูปแบบใหม่ เช่น ดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ ดนตรีนิวเอจ การพัฒนาระบบไร้สัญญาณเสียง (ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร, 2552) ในการประพันธ์เพลงจากอิทธิพลและวัตถุดิบในวัฒนธรรมดนตรีอีสานคือ เพลงพินของครูทองใส ทับถนน โดยใช้หลักการทางดุริยางควิทยาผ่านการสร้างสรรค์ด้วยวิธีการประพันธ์เพลงร่วมสมัย จึงเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรี จากเหตุดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเพิ่มเติม คือ ดนตรีลีลา: รวมบทความดนตรีสร้างสรรค์เชิงวิชาการ (ณัฏฐา พันธุ์เจริญ, 2559) ศิลปะการเป่าแคน (สนอง คลังพระศรี, 2549) จิตวิญญาณแห่งอาเซียน สำหรับเปียโนควินเทต (ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร, 2561) และการวิเคราะห์เพื่อค้นหาเอกลักษณ์เพลงพินของครูทองใส ทับถนน เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการประพันธ์บทเพลง “นาคาเริงวารี”

ทองใส ทับถนน ศิลปินพื้นบ้านอีสานที่รู้จักในนาม “ทองใส ห้วนาค”(พญานาค) คือ ศิลปินพื้นบ้านอีสานที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูภูมิปัญญา

ไทย รุ่น 2 ด้านศิลปกรรม ประเภทพิณอีสาน จากความรู้และความสามารถเกี่ยวกับเพลงพิณโบราณที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูพิณในอดีต และประสบการณ์การบรรเลงพิณประกอบการลำของหมอลำในอดีต ส่งผลให้เพลงพิณของครูทองใสได้รับการยอมรับจากสังคมและถูกนำมาเป็นเพลงต้นแบบสำหรับการศึกษาและการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545; วีรยุทธ สีคุณหลิว, 2554) อีกทั้งยังมีลีลาและเทคนิคเฉพาะในการบรรเลงพิณ คือ 1) เทคนิคการเปลี่ยนเสียงแบบเชื่อมเสียง (Slur) ด้วยวิธีการตบสาย (Hammer-On : Ascending) 2) เทคนิคการเปลี่ยนเสียงแบบเชื่อมเสียง (Slur) ด้วยวิธีการเกี่ยวสาย (Pull -Off : Descending) 3) เทคนิคการรูดสาย (Slide) ลีลาและเทคนิคดังกล่าวนับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงสำเนียงเพลงพิณของครูทองใส ทับถนน

บทเพลง “นาคาเริงวารี” เกิดจากแรงบันดาลใจ 2 ประการ คือ ความประทับใจจากผลการรับรู้ถึงเอกลักษณ์ในเพลงพิณโบราณของครูทองใส และความประทับใจในเรื่องราวการดำเนินวิถีชีวิตของครูทองใส ทับถนน ซึ่งเป็นลักษณะการดำเนินวิถีชีวิตตามสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน โดยมีปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมในภูมิภาคอีสานเป็นปัจจัยข้อ ในภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดทัศนะทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและได้ส่งผลต่อวัฒนธรรมภายในของดนตรีพื้นบ้านอีสาน การประพันธ์จึงต้องอาศัยการเชื่อมโยงข้อมูลหลายประเด็น ผู้วิจัยจึงนำผลพวงดังกล่าวเป็นปัจจัยเพื่อก่อให้เกิดการรังสรรค์ผลงานเพลงร่วมสมัยที่ชื่อว่า นาคาเริงวารี ผ่านกระบวนการ

สร้างสรรค์ด้วยวิธีการประพันธ์เพลงร่วมสมัย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน โดยใช้แนวคิดสำหรับการประพันธ์เพลงจำนวน 3 แนวคิดคือ 1) แนวคิดการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรี 2) แนวคิดการแสดงเอกลักษณ์ทางดนตรีในเพลงพิณโบราณของครูทองใส ทับถนน 3) แนวคิดการประพันธ์เพลงร่วมสมัยในแต่ละส่วนได้สอดแทรกเอกลักษณ์ทางดนตรีที่พบในเพลงพิณของครูทองใสผสมผสานกับการใช้หลักทฤษฎีดนตรีตะวันตกสำหรับถ่ายทอดความรู้สึกและบรรยายเนื้อหาผ่านวงแซกโซโฟนควอร์เทต (Saxophone Quartet) ประกอบด้วยแซกโซโฟนจำนวน 4 ชิ้น ได้แก่ โซปราโน แซกโซโฟน (Soprano Saxophone) อัลโต แซกโซโฟน (Alto Saxophone) เทเนอร์ แซกโซโฟน (Tenor Saxophone) และ บาริโตน แซกโซโฟน (Baritone Saxophone) อารมณ์และลีลาที่เกิดขึ้นในบทเพลงสอดคล้องกับองค์ประกอบของเนื้อหาทางดนตรีและเป็นไปตามหลักการประพันธ์เพลงร่วมสมัย ควบคู่กับการเลียนแบบเทคนิคปฏิบัติของเครื่องดนตรีสำหรับสร้างความน่าสนใจในบทเพลง

วัตถุประสงค์ของการประพันธ์เพลง

ประพันธ์เพลงสำหรับวงแซกโซโฟนควอร์เทต จากเอกลักษณ์ในเพลงพิณโบราณของครูทองใส ทับถนน

ขอบเขตของการประพันธ์เพลง

1. เป็นบทเพลง 2 ตอน ประกอบด้วยส่วนย่อยทั้งหมด จำนวน 4 ส่วน

2. ประพันธ์เพลงสำหรับวงแซกโซโฟน ควอร์เทต ประกอบด้วย โซปราโนแซกโซโฟน อัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน และบาริโตน แซกโซโฟน

3. ผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานจากเพลงพื้นโบราณของ ครูทองใส ทับถนุน ร่วมกับแนวทางการประพันธ์เพลงร่วมสมัย

4. ใช้ระบบอิงกฏแจเสียง (Tonality) โดยใช้ระบบเสียง 2 ลักษณะ คือ ระบบเสียงแบบ ไดอาโทนิค (Diatonic) และระบบเสียงแบบ เพนทาโทนิค (Pentatonic)

5. ผิวพรรณของดนตรี(Texture) มีลักษณะหลากหลาย (Polyphony) รวมทั้งใช้การประสานเสียงที่หลากหลาย คือ การประสานเสียงค้าง (Drone Harmony) การประสานแนวทำนอง (Homophony)

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ผลงานเพลงสำหรับวงแซกโซโฟน ควอร์เทต

2. ได้ผลงานเพลงร่วมสมัยที่ส่งเสริมสุนทรียภาพในการรับฟังดนตรีตะวันตกที่สอดแทรกวัฒนธรรมดนตรีอีสาน

3. ได้แนวทางสำหรับการส่งเสริมและการเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านสู่สากล

กระบวนการประพันธ์เพลง

บทประพันธ์เพลงนาคราเริงวารี ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เพื่อค้นหาเอกลักษณ์เพลงพื้นของครูทองใส ทับถนุน เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับ

ประพันธ์บทเพลงร่วมสมัย สำหรับถ่ายทอดความรู้สึกและบรรยายเนื้อหาผ่านวงแซกโซโฟนควอร์เทต โครงสร้างและรูปแบบของดนตรีมีเอกลักษณ์เฉพาะตามเนื้อหาทางดนตรีและเรื่องราวที่ได้กำหนด ดังนี้

กระบวนการที่ 1 ชื่อว่า ถอนสะอื้น อธิบายและสะท้อนภูมิหลังสภาพทางสังคมในภูมิภาคอีสานช่วงก่อนการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ก่อน พ.ศ. 2500) ซึ่งในขณะนั้นภูมิภาคอีสานเป็นพื้นที่ที่มีการรวมตัวของกลุ่มวัฒนธรรมที่หลากหลาย การดำเนินชีวิตของกลุ่มวัฒนธรรมเหล่านั้นเป็นไปอย่างยากลำบากเป็นผลมาจากการไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐเท่าที่ควร ส่งผลให้ประชาชนในภูมิภาคต้องอดทนต่อการดำเนินชีวิต พบกับความยากลำบากในการประกอบอาชีพและเลี้ยงชีพ ทั้งยังต้องต่อสู้กับภัยทางธรรมชาติและต้องเผชิญปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องราวผ่านแนวทำนองที่โหยหวนผสมกับลักษณะจังหวะที่แสดงการรุกร้าเพื่ออธิบายแทนความน้ำตาและเสียงสะอื้นของชาวอีสานผ่านกระบวนการที่ 1

กระบวนการที่ 2 อุกอ้ง อธิบายถึงความกังวล พะว้าพะวัง กลุ่มใจในโชคชะตาที่ไม่สามารถกำหนดได้ อันเกิดจากความไม่แน่นอนและการถูกทอดทิ้งจากกลุ่มคนในสังคมหลัก กอปรในขณะนั้นความมั่นคงด้านการเมืองภายในประเทศยังไม่มีเสถียรภาพมากนัก ผลพวงดังกล่าวกลับส่งผลให้วัฒนธรรมภายในของภูมิภาคอีสานดำเนินไปอย่างเรียบง่ายและมีความเข้มแข็ง จนก่อเกิดเป็นความงดงามจากภายใน ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องราวโดยใช้ดนตรีที่ซับซ้อนผ่านลักษณะจังหวะแบบปกติและไม่ปกติร่วมกับการใช้โครมาติกคอร์ดสำหรับอธิบาย

เนื้อหาเกี่ยวกับความกังวลและอาการพะว้าพะวง ซึ่งได้ขยายวงกว้างในหลายพื้นที่ของภาคอีสาน ผ่านกระบวนการที่ 2

กระบวนการที่ 3 ชื่อว่า หลงสั่น อธิบายถึงความหลงใหลจนลืมหืมตา จากร้องร่ายทางวัฒนธรรมดนตรีอีสานช่วงปี พ.ศ. 2508-2518 พบบทบาทวัฒนธรรมดนตรีจากภายนอกถูกนำพาเข้ามาในภูมิภาคอีสาน โดยมีผลจากความจำยอมในการรับกลุ่มบุคคลจากภายนอก จนเป็นเหตุให้เกิดการผสมผสานและเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม อันเกิดจากการพบปะ การติดต่อสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของคนทั้งสองกลุ่มวัฒนธรรม (Miller, Terry E. and Shahriari, Andrew, 2012; Nanongkham, P, 2011) ด้วยเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดการรับและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม จนถูกค่านิยมจากภายนอกครอบงำวัฒนธรรมจากภายใน ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องราวผ่านการดำเนินทำนองด้วยโมโตเรียนและคอร์ดโดมินันท์ระดับสองสำหรับอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับการรับค่านิยมจากภายนอกจนเข้าครอบงำวัฒนธรรมจากภายใน ผ่านกระบวนการที่ 3

กระบวนการที่ 4 ม่วนหลาย อธิบายถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ยังลึกฝังอยู่ในจิตใจของชาวอีสาน แม้ได้รับผลกระทบรอบด้านจากวัฒนธรรมภายนอกจนหลงใหลไปชั่วขณะ แต่ก็ยากที่จะลืมเลือนวัฒนธรรมดั้งเดิม ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องราวผ่านการดำเนินคอร์ดที่หลากหลายเพื่อเป็นสะพานเชื่อมสู่การประสานเสียงในวัฒนธรรมดนตรีอีสาน สำหรับอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมดนตรีอีสานแบบฉบับ เนื้อหาทางดนตรีแสดงถึงรากเหง้าของวัฒนธรรมดนตรีอีสานผ่านกระบวนการที่ 4

การออกแบบและกำหนดแนวทางการประพันธ์เพลง

1. สังกีตลักษณ์ (Form) ใช้รูปแบบตามลักษณะเพลงพื้นบ้าน ซึ่งเป็นบทเพลงสั้นไม่ซับซ้อน และมักเล่นย้อนทำนอง 2 รอบ ผู้วิจัยออกแบบการประพันธ์ลักษณะบทเพลง 2 ตอน ประกอบด้วย 4 ส่วน

2. ระบบเสียง(Tuning System)เพื่อให้ผลงานการประพันธ์เพลงเหมาะแก่ผู้ฟังทุกกลุ่ม และเป็นไปตามสมัชนิยม ผู้วิจัยเลือกใช้ระบบอิงกุกญแจเสียง (Tonality) โดยใช้ระบบเสียง 2 ลักษณะ คือ ระบบเสียงแบบไดอาโทนิค (Diatonic) ประเภทบันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ (Major and Minor Scale)รวมทั้งสอดแทรกการใช้โหมด (Mode) และระบบเสียงแบบเพนทาโทนิค (Pentatonic)

3. เครื่องหมายประจำจังหวะ (Time Signature) ลักษณะอัตราจังหวะแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ อัตราจังหวะแบบหลากหลายอัตรา (Polymeter) อัตราจังหวะแบบมีสัดส่วน (Symmetrical) และอัตราจังหวะแบบไม่มีสัดส่วน (Asymmetrical) กล่าวคือ ดนตรีพื้นบ้านเป็นดนตรีที่ไม่ซับซ้อนและฟังง่าย มักใช้อัตราจังหวะสองและสี่ (Second and Fourth Time) ผู้วิจัยจึงเลือกผสมเครื่องหมายประจำจังหวะที่มีอัตราจังหวะสอง (Second-Simple Time Signature) อัตราจังหวะสาม (Triple-Simple Time Signature) และสี่ปกติ (Fourth-Simple Time Signature) และยังสอดแทรกอัตราจังหวะซ้อน (Complex Time) เพื่อสร้างสีสันทางดนตรีให้เกิดความน่าสนใจและยากต่อการคาดเดา

4. อัตราความเร็ว(Tempo) พิจารณาอัตราความเร็วจากการกำหนดให้เกิดความสอดคล้องกับองค์ประกอบของดนตรี เช่น ความสอดคล้องกับ

เนื้อหาทางดนตรี ความสอดคล้องกับเทคนิคการบรรเลง และความเหมาะสมกับลีลาและสำเนียงในเนื้อหาทางดนตรี โดยกำหนดให้เพลงช้าดำเนินทำนองที่สวงาม สง่างาม จึงกำหนดให้อัตราความเร็ว 78 Bpm. และกำหนดให้เพลงเร็วดำเนินทำนองที่มีความกระชับ มีชีวิตชีวา จึงกำหนดให้อัตราความเร็ว 106 Bpm.

5. เนื้อหาทางดนตรีหรือผิวพรรณของดนตรี (Texture) มีลักษณะการสร้างเนื้อหาทางดนตรีแบบ

หลากหลายหรือการประสมทำนอง (Polyphony) รวมทั้งมีการผสมผสานเสียงประสานที่หลากหลาย คือ การประสานเสียงค้าง (Drone Harmony) การประสานแนวทำนอง (Homophony) การสอดลีลาประสานแนวทำนอง (Counterpoint)

ผู้วิจัยได้สรุปรายละเอียดการออกแบบและการกำหนดแนวทางการประพันธ์ สำหรับประพันธ์บทเพลงนาคราเรียวรี ดังนี้

ตารางที่ 1 รายละเอียดการออกแบบและการกำหนดแนวทางการประพันธ์ สำหรับประพันธ์บทเพลงนาคราเรียวรี ตอนที่ 1 (Movement 1)

กระบวนการ	สังคีตลักษณ์	ระบบเสียง	เครื่องหมายประจำจังหวะ	อัตราความเร็ว	ผิวพรรณของดนตรี
ส่วน 1	Intro A	D Minor	2/4	78 bpm.	Polyphony
ชื่อ ถอนสะอื้น			3/4		Homophony
ห้องที่ 1-16			4/4		Drone Harmony
ส่วน 2	B C D Transit	D Minor	2/4	78 bpm.	Polyphony
ชื่อ อุกอ้ง	C D Coda		4/4		Homophony
ห้องที่ 17-70			4/4 (7/8 Pulse)		Drone Harmony

ตารางที่ 2 รายละเอียดการออกแบบและการกำหนดแนวทางการประพันธ์ สำหรับประพันธ์บทเพลงนาคราเรียวรี ตอนที่ 2 (Movement 2)

กระบวนการ	สังคีตลักษณ์	ระบบเสียง	เครื่องหมายประจำจังหวะ	อัตราความเร็ว	ผิวพรรณของดนตรี
ส่วน 3	Intro A B	D Minor	2/4	106 bpm.	Polyphony
ชื่อ หลงสั่น		Mode	4/4		Homophony
ห้องที่ 1-39			5/4		
ส่วน 4	C D	D Minor	4/4	106 bpm.	Polyphony
ชื่อ ม่วนหลาย		Mode	5/4		Homophony
ห้องที่ 40-67					Drone Harmony

ขั้นตอนการประพันธ์เพลง

ผู้วิจัยใช้หลักการทางดุริยางควิทยา (Musicology) ในการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการประพันธ์เพลง (Composition) และใช้วิธีการประพันธ์เพลงร่วมสมัยสำหรับการอธิบายเนื้อหาและสะท้อนความรู้สึก โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารสิ่งพิมพ์ รวมทั้งการศึกษาเอกสารที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์และสื่อต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางสำหรับการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประพันธ์เพลง

2. การกำหนดขอบเขตสำหรับการประพันธ์เพลง เพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องและเป็นไปตามขอบเขตที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

3. การกำหนดเครื่องดนตรีและเลือกเครื่องดนตรีที่เหมาะสมในกระบวนการประพันธ์ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเทคนิคการบรรเลงและเทคนิคการประพันธ์

4. กำหนดแนวคิดและสังคีตลักษณะในกระบวนการประพันธ์ให้เกิดเป็นความสอดคล้องตามเนื้อหาและเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอด ประกอบด้วย 3 แนวคิด และ 4 กระบวนการรวมทั้งการปรึกษาคณะกรรมการ

5. กำหนดทำนองและโครงสร้างของทำนองเพื่อเป็นต้นแบบสำหรับการสร้างทำนองและการพัฒนาทำนองในลำดับต่อไป

6. การเรียบเรียงเสียงประสานและกำหนดพื้นผิวของดนตรี ทั้งนี้ต้องอาศัยการใช้เทคนิคการเรียบเรียงเสียงประสานตามวิธีการประพันธ์เพลงร่วมสมัยควบคู่กับการผสมผสานด้วยวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน รวมทั้งการปรึกษาคณะกรรมการ

7. การพิจารณาบทเพลงในฐานะนักประพันธ์ นักดนตรี และผู้ฟัง เพื่อนำผลพิจารณามาปรับปรุงให้บทเพลงก่อเกิดคุณภาพครบทุกด้าน พร้อมทั้งการตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางดนตรีและการพิสูจน์อักษร

8. การเสนอบทเพลงต่อคณะกรรมการและผู้เชี่ยวชาญ

9. การปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการและผู้เชี่ยวชาญ

อธิบายบทเพลงนาครีวารี

บทประพันธ์เพลงนาครีวารีเป็นผลงานสร้างสรรค์ด้วยวิธีการประพันธ์เพลงร่วมสมัยภายใต้แนวคิดการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรี โดยใช้วัตถุดิบหลักสำหรับการสร้างสรรค์ คือ คุณลักษณะทางดนตรีที่มีความโดดเด่นและคุณลักษณะทางดนตรีที่ถึงเอกลักษณ์ทางดนตรีของครูทองใส ทับถนนได้ บทประพันธ์นำเสนอเอกลักษณ์ทางดนตรีของครูทองใสผ่านเทคนิคการประพันธ์รูปแบบต่างๆ โดยคงเงื่อนไขคุณค่าทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ลักษณะดนตรีร่วมสมัย ร่วมกับมุมมองและทัศนะทางดนตรีที่หลากหลายของผู้ประพันธ์ ทั้งนี้การสะท้อนเนื้อหาและเรื่องราวได้ดำเนินตามขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ โดยอาศัยการประพันธ์ทำนองและการเรียบเรียงเสียงประสานให้เกิดเป็นความสอดคล้องเหมาะสำหรับการสะท้อนเนื้อหาได้อย่างชัดเจน กอปรการคำนึงถึงหลักความเป็นจริง ความเป็นไปได้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการบรรเลง โดยใช้แนวคิดสำหรับการประพันธ์เพลงจำนวน 3 แนวคิด คือ 1) แนวคิดการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรี 2) แนวคิดการแสดงเอกลักษณ์ทางดนตรีในเพลงพิณโบราณของครูทองใส

ทับถน 3) แนวคิดการประพันธ์เพลงร่วมสมัย มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรี

แนวคิดการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรี

เป็นผลจากค่านิยมทางวัฒนธรรมในสังคมปัจจุบัน มีความอ่อนไหวและอ่อนแอตามสภาพสังคมที่ปรับตัวตามความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ในความเจริญก้าวหน้าดังกล่าวส่งผลต่อสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ทั้งด้านบวกและด้านลบ ในบางพื้นที่เกิดผลกระทบด้านลบต่อวัฒนธรรมอย่างชัดเจน คือ วัฒนธรรมภายในโดนครอบงำด้วยวัฒนธรรมจากภายนอกผ่านช่องทางของความเจริญก้าวหน้าและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในบทประพันธ์ได้นำเสนอแนวคิดดังกล่าวสำหรับการอธิบายเกี่ยวกับการผสมผสานและการเชื่อมโยง

วัฒนธรรมดนตรีผ่านแง่มุมของดนตรีตะวันตก จำนวน 2 ลักษณะ คือ การประสานเสียงค้ำ และการใช้ทำนองเพลงในวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การประสานเสียงค้ำ (Drone Harmony) คือ การประสานในลักษณะการใช้เสียงเดิมตลอดเวลาโดยไม่เปลี่ยนระดับเสียง (สนอ คลังพระศรี, 2549; ปัญญา รุ่งเรือง, 2549) ในบทประพันธ์สอดแทรกการประสานในลักษณะเสียงค้ำเพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์วัฒนธรรมดนตรีอีสาน ตัวอย่างการสอดแทรกการประสานเสียงค้ำ จำนวน 2 ตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 แสดงเสียงประสานในลักษณะเสียงค้ำที่สอดแทรกในบทประพันธ์เพลงนาคราเวงวารี ตอนที่ 1 ห้องที่ 52-55

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการสอดแทรกการประสานเสียงค้ำ ตอนที่ 1 ห้องที่ 52-55

ตัวอย่างที่ 2 แสดงเสียงประสานในลักษณะเสียงค้ำที่สอดแทรกในบทประพันธ์เพลงนาคราเวงวารี ตอนที่ 2 ห้องที่ 59-62

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการสอดแทรกการประสานเสียงค้ำ ตอนที่ 2 ห้องที่ 59-62

1.2 การใช้ทำนองเพลงในวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน

บทประพันธ์สอดแทรกทำนองที่แสดงถึงสำเนียงและลีลาในวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยนำทำนองที่ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างกว้างขวาง สำหรับการนำมาถ่ายทอดถึงเอกลักษณ์วัฒนธรรมดนตรีอีสาน ตัวอย่างการสอดแทรกทำนองในวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน จำนวน 2 ตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 แสดงทำนองพิดขึ้นสูงลายปู่ป่าหลาน คือ ลายพิดที่ประดิษฐ์จากภูมิปัญญาของครูทองใส โดยมีเนื้อหาสะท้อนความรู้สึกและความสัมพันธ์ระหว่างปู่กับหลาน เป็นลายที่ได้รับการยอมรับในกลุ่มวัฒนธรรมอีสานว่าเป็นลายครูสอดแทรกในตอนที่ 2 ห้องที่ 13-15

ภาพที่ 3 ตัวอย่างการสอดแทรกทำนองพิดขึ้นสูงลายปู่ป่าหลาน ตอนที่ 2 ห้องที่ 13-15

ตัวอย่างที่ 2 แสดงทำนองเต้ย คือ ทำนองที่แสดงถึงความสนุกสนาน เหมาะกับการลำเลียงและการอวดลีลาฟ้อนรำของกลุ่มหมอลำ (สนอง คลังพระศรี, 2549; เจริญชัย ชนไพโรจน์, 2526) ทั้ง

ยังแทรกลักษณะการประสานเสียงตามลักษณะเสียงแคนในวัฒนธรรมดนตรีอีสาน สอดแทรกในตอนที่ 2 ห้องที่ 52-54

51
Sop. Sax.
Alto Sax.
Ten. Sax.
Bari. Sax.

ภาพที่ 4 ตัวอย่างการสอดแทรกทำนองเต้ย ตอนที่ 2 ห้องที่ 52-54

2. แนวคิดการแสดงเอกลักษณ์ดนตรีใน เพลงพิณโบราณของครูทองใส ทับถนน

ผู้ประพันธ์ใช้เนื้อหาจากเอกลักษณ์ทางดนตรีในเพลงพิณโบราณของครูทองใส ทับถนน สำหรับการนำเสนอด้วยการประพันธ์เพลงตามหลักทฤษฎีดนตรีตะวันตกสำหรับวงแซกโซโฟนควอร์เทต เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ทางดนตรีในเพลงพิณโบราณของครูทองใส ทับถนนผ่านแง่มุมของดนตรีตะวันตก จำนวน 2 ลักษณะ คือ การพัฒนาทำนอง และการเลียนแบบเทคนิคการบรรเลงมีรายละเอียดดังนี้

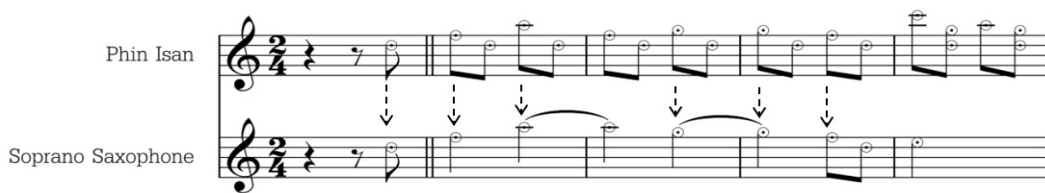
2.1 การพัฒนาทำนองเพลงพิณโบราณของครูทองใส ทับถนน

บทประพันธ์สอดแทรกการพัฒนา

ทำนองจากเพลงพิณโบราณของครูทองใส ทับถนน ผ่านการนำเสนอทำนองใหม่ในลักษณะดนตรีร่วมสมัยด้วยวงแซกโซโฟนควอร์เทต สำหรับอธิบายสำเนียงและลีลาดนตรีพื้นบ้านผ่านแง่มุมดนตรีตะวันตก แนวทางการพัฒนาทำนองที่นำมาใช้คือการแปรทำนอง (Melodic Variation) ประกอบด้วยวิธีการขยายส่วนจังหวะและวิธีการเปลี่ยนลักษณะจังหวะ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 แสดงการพัฒนา

ทำนองโดยการแปรทำนองจากลายปูป่าหลาน ด้วยวิธีการขยายส่วนจังหวะ (Augmentation) โดยยังคงระดับเสียงและลักษณะจังหวะเดิม สอดแทรกในตอนี่ 1 ห้องที่ 1-4

ภาพที่ 5 ตัวอย่างการพัฒนาทำนองด้วยวิธีการแปรทำนอง ตอนี่ 1 ห้องที่ 1-4

ตัวอย่างที่ 2 แสดงการพัฒนาทำนอง โดยวิธีการแปรทำนองจากลายปูป่าหลาน ด้วยวิธีการเปลี่ยนลักษณะจังหวะแต่ยังคงระดับเสียงและค่าโน้ตเดิม ทั้งยังพัฒนาต่อด้วยวิธีสร้างเป็น

ห่วงลำดับทำนอง (Sequence) โดยบรรเลงซ้ำทำนองเดิมโดยทันที สอดแทรกในตอนี่ 1 ห้องที่ 20-22

ภาพที่ 6 ตัวอย่างการพัฒนาทำนองด้วยวิธีการแปรทำนอง ตอนี่ 1 ห้องที่ 20-22

2.2 การเลียนแบบ (Imitation) เทคนิคการบรรเลงเพลงพินโบราณของครุทองไล ทับถนน บทประพันธ์สอดแทรกเทคนิคการบรรเลงพินอีสานของครุทองไล ทับถนน ผ่านการนำเสนอด้วยเทคนิคการบรรเลงแบบดนตรีตะวันตกโดยแซกโซโฟน สำหรับอธิบายสำเนียงและลีลาดนตรีพื้นบ้านผ่านแง่มุมดนตรีตะวันตก การเลียนแบบเทคนิคที่นำมาใช้มีจำนวน 3 เทคนิค คือ 1) เทคนิคการเปลี่ยนเสียงแบบเชื่อมเสียง (Slur) ด้วยวิธีการตบสาย (Hammer-On : Ascending) เลียนแบบโดยการใช้โน้ตสะบัดจากเสียงต่ำไปสูง

(Grace Note) 2) เทคนิคการเปลี่ยนเสียงแบบเชื่อมเสียง (Slur) ด้วยวิธีการเกี่ยวสาย (Pull-Off : Descending) เลียนแบบโดยการใช้โน้ตสะบัดจากเสียงสูงไปต่ำ (Grace Note) 3) เทคนิคการรูดสาย (Slide) เลียนแบบโดยการบรรเลงเสียงติดต่อกันอย่างรวดเร็ว (Glissando) ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 แสดงการเลียนแบบเทคนิคการเปลี่ยนเสียงแบบเชื่อมเสียงด้วยวิธีการตบสาย โดยการใช้โน้ตประดับ(Ornamentation) ด้วยวิธีการใช้โน้ตสะบัดจากแนวเสียงต่ำไปสูง ในตอนที่ 2 ห้องที่ 17

ภาพที่ 7 ตัวอย่างการเลียนแบบเทคนิคด้วยวิธีการใช้โน้ตสะบัดแนวเสียงต่ำไปสูง ตอนที่ 2 ห้องที่ 17

ตัวอย่างที่ 2 แสดงการเลียนแบบเทคนิคการเปลี่ยนเสียงแบบเชื่อมเสียงด้วยวิธีการเกี่ยวสาย โดยใช้เทคนิคการประดับโน้ต

(Ornamentation) ด้วยวิธีการใช้โน้ตสะบัดจากแนวเสียงสูงไปต่ำ ในตอนที่ 2 ห้องที่ 48

ภาพที่ 8 ตัวอย่างการเลียนแบบเทคนิคด้วยวิธีการใช้โน้ตสะบัดแนวเสียงสูงไปต่ำ ตอนที่ 2 ห้องที่ 48

ตัวอย่างที่ 3 แสดงการเลียนแบบเทคนิคการดูดสาย โดยใช้เทคนิคการบรรเลงเสียงติดต่อกันอย่างรวดเร็ว สอดแทรกในตอนี่ 2 ห้องที่ 40-42

ภาพที่ 9 ตัวอย่างการเลียนแบบเทคนิคโดยใช้การบรรเลงเสียงติดต่อกัน ตอนที่ 2 ห้องที่ 40-42

3. แนวคิดการประพันธ์เพลงร่วมสมัย

บทประพันธ์สอดแทรกแนวคิดการประพันธ์เพลงร่วมสมัย เพื่อสร้างสีสันให้บทเพลงมีความน่าสนใจ รวมทั้งส่งผลให้เป็นบทเพลงที่ยากต่อการคาดเดา โดยใช้แนวทางการประพันธ์เพลงร่วมสมัย คือ อัตราจังหวะแบบหลากหลายอัตรา (Polymeter) อัตราจังหวะแบบมีสัดส่วน (Symmetrical) และอัตราจังหวะแบบไม่มีสัดส่วน (Asymmetrical) ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 แสดงการใช้อัตราจังหวะแบบไม่มีสัดส่วนลักษณะผสมกลุ่มจังหวะ คือ การ

ใช้โน้ตห้าพยางค์ผสมกับโน้ตสี่พยางค์และสองพยางค์ ทำให้เกิดจังหวะไม่ปกติระหว่างแนว ทั้งนี้ โน้ตห้าพยางค์เป็นตัวแทนวัฒนธรรมภายนอกที่เคลื่อนไหวแสดงการรุกรานเข้าครอบงำโน้ตสี่พยางค์และสองพยางค์ตัวแทนวัฒนธรรมภายใน เทคนิคดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอและการเสื่อมลงจากภายใน เป็นผลจากการยอมรับและปรับใช้ค่านิยมจากภายนอก จนละเลยมองข้ามวัฒนธรรมจากภายใน สอดแทรกในตอนี่ 1 ห้องที่ 40-41

ภาพที่ 10 ตัวอย่างการใช้อัตราจังหวะแบบมีสัดส่วนลักษณะผสมกลุ่มจังหวะ ตอนที่ 1 ห้องที่ 40-41

ตัวอย่างที่ 2 แสดงการใช้อัตราจังหวะแบบหลากหลายอัตรา โดยใช้อัตราจังหวะแบบไม่มีสัดส่วนกลุ่มห้า ผสมกับอัตราจังหวะแบบมีสัดส่วนกลุ่มสี่ ภายใต้เครื่องหมายกำกับกับจังหวะ 5/4 ผสมกับ 4/4 ตามลำดับ เพื่อแสดงถึงความสับสนวุ่นวายจากการรับวัฒนธรรมภายนอกและผลของการเปลี่ยนแปลง

สภาพทางสังคม ทั้งนี้ยังแทรกการใช้ลักษณะจังหวะไม่ปกติ (Irregular Rhythm) คือ โน้ตสามพยางค์ผสมกับแนวจังหวะปกติ คือ โน้ตสองพยางค์ (เข็บบีตหนึ่งชั้น) ทำให้เกิดจังหวะไม่ปกติระหว่างแนว เพื่อแสดงความชัดเจนจากความสับสนวุ่นวายดังกล่าว สอดแทรกในตอนี่ 2 ห้องที่ 46-47

ภาพที่ 11 ตัวอย่างการใช้อัตราจังหวะแบบหลากหลายอัตรา ตอนี่ 2 ห้องที่ 46-47

สรุป

บทประพันธ์เพลงนาคาเวิงวารี สำหรับวงแซกโซโฟนควอร์เทต มีส่วนโครงสร้างเป็นเพลง 2 ตอน ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ตอนที่ 1 ถอนสะอื้นและอุกอ้ง ตอนที่ 2 หลงสั่นและมวนหลาย โดยใช้แนวคิดสำหรับการประพันธ์เพลง จำนวน 3 แนวคิด คือ แนวคิดการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีแนวคิดการแสดงเอกลักษณ์ทางดนตรีในเพลงพิณโบราณของครูทองใส ทับถนน และแนวคิดการประพันธ์เพลงร่วมสมัย บทประพันธ์บรรลุตามวัตถุประสงค์และตรงตามขอบเขตของผู้ประพันธ์ในด้านการสร้างสรรค์บทเพลงร่วมสมัย ด้วยการสร้างแนวความคิดการประพันธ์เพลงและการใช้วัตถุดิบจากเพลงพิณของครูทองใส ทับถนน ควบคู่กับการใช้แนวทางการประพันธ์เพลงร่วมสมัย โดยได้สะท้อน

อารมณ์และบรรยายเรื่องราวตรงตามขั้นตอนที่ผู้ประพันธ์กำหนดไว้ รวมทั้งการแสดงถึงเอกลักษณ์ด้านดนตรีของครูทองใสผ่านเทคนิคการประพันธ์เพลงร่วมสมัยที่ส่งเสริมให้เกิดสุนทรีย์ภาพในการรับฟังดนตรีตะวันตกที่สอดแทรกเนื้อหาวัฒนธรรมดนตรีอีสาน

ข้อเสนอแนะ

การทำงานวิจัยสร้างสรรค์เป็นการให้อิสระภาพทางความคิดและการแสดงออก นักวิจัยและนักสร้างสรรค์ควรตระหนักถึงคุณค่าและเกียรติยศทางวัฒนธรรมทั้งของตนเองและผู้อื่น ด้วยการไม่บิดเบือนความจริงที่ปรากฏ รวมทั้งการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อก่อให้เกิดเป็นผลบวกและเป็นประโยชน์ต่อการต่อยอดเพื่อสร้างสรรค์ผลงานในอนาคต

Reference

- Charoenchai Chonpairoj. (1983). **Teaching Document Music 326 Northeastern Folk Song**. n.p.
- Miller, Terry E. and Shahriari, Andrew. (2012). **World Music A Global Journey**. Third Edition. New York: Replika Press Pvt Ltd.
- Nanongkham, P. (2011). **Modern Isan Music as Image: A Positive Identity for the People of Northeast Thailand**. Doctoral Dissertation, Kent State University.
- Narongrit Dhamabutra, (2009). **Contemporary Composition**. Bangkok. V Print (1991) Co Ltd.
- Narongrit Dhamabutra. (2018). **Quintet for the Spirits of ASEAN**. Bangkok. Tana Press Co Ltd.
- Natcha Phancharoen. (2016). **New Dimensions of Music in Thailand: Integrating Theory into Practice**. Bangkok. Tana Press Co Ltd.
- Office of the National Education Commission. (2002). **Teachers of Thai Knowledge Section 2, Northeastern Region**. Second Edition. Bangkok. Kurusapa Ladprao Printing.
- Panya Roongruang. (2006). **Foundation of Ethnomusicology**. Fourth Edition. N.p.
- Sanong Klangprasri. (2006). **The Art of Khaen Playing**. Bangkok. Process Color and Print Ltd.
- Weerayut Seekhunlio. (2011). **Phin Performing Techniques of Isan Folk Musicians**. Master of Fine and Applied Arts Program in Music. Mahasarakham University.